

УДК 378.147:378.011.3-057.175:005.336.6

**USING THE RESOURCE OF ALTERNATIVE EDUCATION DURING
EXTRACURRICULAR ACTIVITIES AS A PEDAGOGICAL CONDITION
FOR THE FORMATION OF THE PROFESSIONAL IMAGE OF FUTURE
LECTURERS OF THE INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION**

**ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ОСВІТИ В
ПОЗААУДИТОРНИЙ ЧАС ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Олена Коркішко

кандидат педагогічних наук, доцент,
E-mail: korkishko.l.g@gmail.com
ORCID 0000-0001-7341-2610
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Olena Korkishko

Ph.D in of Pedagogy, Associate Professor
E-mail: korkishko.l.g@gmail.com
ORCID 0000-0001-7341-2610
SHEI “Donbas State Pedagogical
University”, Ukraine

Ірина Соснова

здобувач 2 (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності
011 Освітні, педагогічні науки
E-mail: i.sosnova@ippo.dn.ua
ORCID 0000-0002-6813-3788
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Irina Sosnova

applicant of 2 (master's) level
higher education specialty
011 Educational, pedagogical sciences
E-mail: i.sosnova@ippo.dn.ua
ORCID 0000-0002-6813-3788
SHEI “Donbas State Pedagogical
University”, Ukraine

ABSTRACT

The article notes that the professional training of future lecturers at institutions of higher education in Ukraine occupies a special place among the priorities of modern education, as it is aimed at shaping the personality of the educator, who remains the main actor in its renewal and improvement. It is stated that modern pedagogy is faced with the need to introduce various forms and methods of working with applicants, aimed at forming the professional image of the future lecturer. Summarizing the scientific views of the representatives of psychological and pedagogical studies, it is noted that the professional image of the future lecturer of the IHE (institution of higher education) is a holistic image of the specialist, formed in the minds of a future lecturer, containing general and professional competences, high level of professionalism, pedagogical excellence and contributes to the creation of a certain image. It is emphasized that the effectiveness of the formation of the professional image of future lecturers will be achieved by using the resource of alternative education during extracurricular activities. The main organizational forms of alternative education that will contribute to the formation of the professional image of the lecturer of the IHE: educational tourism, study placement, trainings, seminars, online courses, workshops, video lectures, use of online libraries, Internet services and digital resources of general cultural nature, online learning, distance learning, courses to improve image competence, etc. The stages of work on the creation of an

individual educational route and training on it are presented: the 1st stage – choice: decision on work on an individual educational route, choice of forms and methods of training; the 2nd stage – work: selection of individual tasks (suggested by lecturers and found independently by the applicant), training according to an individual educational route; homework, adjustment of tasks, methods of work; the 3rd stage – control: final diagnostics, discussion of learning outcomes.

Key words: *professional image of future lecturer, pedagogical condition, alternative education, institution of higher education.*

Актуальність теми. Сучасна вища освіта – це гнучка, інноваційна система, тривалістю в життя, головним трендом якої є надання знань, що уможливають формування ключових компетентностей (загальних та фахових), розвивати емоційний інтелект, ухвалювати кращі, більш обґрунтовані рішення, працювати в команді, розв'язувати проблеми та знаходити творчі рішення, підвищувати впевненість у собі, задовольняти особисті амбіції, сприяти зростанню самоповаги, самовдосконаленню тощо, тобто змінювати особистість. Значну роль у цьому процесі відіграє заклад вищої освіти та його співробітники, які уможливають здобуття необхідних професійних знань й навичок, а також поширення світоглядних орієнтацій особистості.

Професійна підготовка майбутніх викладачів у закладі вищої освіти (далі – ЗВО) України посідає особливе місце серед пріоритетних завдань сучасної освіти, бо вона спрямована на формування особистості педагога, що залишається головною дійовою особою її оновлення й удосконалення.

На викладача вищої школи, згідно із Законом України «Про вищу освіту», покладено складні й відповідальні обов'язки: забезпечувати викладання на високому науково-теоретичному й методичному рівні навчальних дисциплін відповідної освітньої програми за спеціальністю, провадити наукову діяльність; підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію; дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються в закладах вищої освіти, прищеплювати їм любов до України, виховувати їх у дусі українського патріотизму й поваги до Конституції України та державних символів України; дотримуватися в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти; розвивати в осіб, які навчаються в закладах вищої освіти, самостійність, ініціативу, творчі здібності; дотримуватися статуту закладу вищої освіти, законів, інших нормативно-правових актів (Закон України «Про вищу освіту», 2014 (зі змінами 2021)).

Це, так само, викликає необхідність цілеспрямованої підготовки майбутніх викладачів вищої школи, які володіють не лише професійною компетентністю, а й творчим мисленням, соціально-комунікативною активністю, етикою ділового спілкування, здатністю до міжособистісної взаємодії в професійній діяльності, що є основою для створення професійного іміджу майбутніх фахівців.

Отже, сучасна педагогіка постає перед необхідністю впроваджувати різноманітні форми й методи роботи зі здобувачами, спрямовані на формування професійного іміджу майбутнього педагога.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема іміджу в науці має

різнобічну інтерпретацію, відповідно до мети та завдань різних наукових галузей – філософії (В. Королько та ін.), політології (В. Бебик, О. Горбушина, Ф. Джефкінс, О. Дузь, Л. Ониковта ін.), соціології (О. Брянцева, Е. Гофман, І. Крилов, О. Мармаза, Г. Осипов та ін.), психології (І. Альохіна, С. Головін, М. Лук'янова, О. Перелигіна, О. Степанов та ін.), педагогіки (Е. Галицька, Н. Донкоглова, Г. Коджаспирова, А. Коджаспиров, О. Отич та ін.).

Суть поняття «професійного іміджу» набуває особливої значущості в понятійно-термінологічному полі педагогічної науки. Так, зважаючи на характеристики педагогічної діяльності як професії та вимоги до педагога (учителя, викладача, майбутнього вчителя та викладача) «професійний імідж» вивчали: професійний імідж учителя (Г. Бриль, О. Горовенко, Н. Гузій, Д. Журавльов, А. Калюжний, Д. Пащенко, Л. Хоружа та ін.); професійний імідж викладача (О. Грейліх, Л. Донська, Ф. Кузін, В. Шепель та ін.); професійний імідж майбутнього вчителя (В. Бондаренко, Т. Довга, Ю. Дзядевич, І. Размолодчикова, Н. Савченко, Л. Серман, М. Сперанська-Скарга та ін.); професійний імідж майбутнього викладача (В. Ісаченко, А. Коркішко, Т. Лайко, Л. Оршанський, Н. Прус, М. Сухолова та ін.).

Останні десятиліття в науковій літературі помітно зростає кількість наукових праць, предметом яких стало дослідження педагогічних умов формування професійного іміджу вчителя, викладача, майбутнього вчителя та викладача. Заслужують на увагу в контексті аналізованої проблеми науково-педагогічні дослідження, присвячені вивченню педагогічних умов формування професійного іміджу майбутніх викладачів ЗВО (Г. Євтушенко, В. Ісаченко, А. Коркішко, І. Приходько, Н. Прус, О. Христова та ін.).

Зауважимо, що збільшення кількості праць, присвячених дослідженню педагогічних умов формування професійного іміджу майбутніх викладачів ЗВО, свідчить про пильну увагу вчених до цього питання. Проте, уважаємо за доцільне продовжувати аналогічні дослідження.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Мета статті полягає в обґрунтуванні педагогічної умови «використання ресурсу альтернативної освіти для формування професійного іміджу майбутнього викладача в позааудиторний час» та розкритті її змісту на етапі навчання в магістратурі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У сучасній науковій літературі слово «імідж» використовується в значенні «уявлення про людину», «зовнішній вигляд», «зовнішня привабливість», «образ» (цілісний, якісно визначений; емоційно забарвлений, стереотипний; символічний; зовнішній; бажаний тощо), «ореол», «самопрезентація», «конструювання людиною власного образу для інших», «враження», «думка про кого-небудь чи про що-небудь», «характер того чи того об'єкта або цілеспрямовано сформований образ-уявлення», «форма публічного самовираження», «стиль професійно-педагогічної діяльності» тощо.

На наш погляд, імідж – бажаний, цілісний, якісно визначений образ, сформований у процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії для створення певного враження.

Зазначимо, що імідж є найважливішим компонентом професійної характеристики викладача ЗВО. Він забезпечує процес становлення педагога як фахівця через створений образ і сприяє формуванню індивідуального стилю

викладацької діяльності, що є показником професійного іміджу.

У науковій літературі зміст поняття «професійний імідж фахівця» найчастіше розкрито в такий спосіб: це уявлення про людину як представника певної професії; враження, створюване навколо конкретної особи для її популяризації як фахівця, здійснення емоційно-психологічного впливу на думку тих, хто її оточує (керівництва, колег, партнерів та ін.) (Митина, 1998).

Заслуговує на увагу думка дослідника А. Коркішко, який «професійний імідж майбутнього магістра педагогіки вищої школи» потрактував як цілеспрямовано сформований образ, що повністю відповідає специфіці майбутньої професії, залежить від особистісних і професійних якостей, усвідомлено створюваний для досягнення професіоналізму, педагогічної майстерності та кар'єрного зростання, спираючись при цьому на отриману спеціальну підготовку в закладі вищої освіти та на власний практичний досвід (Коркішко, 2018).

Узагальнюючи наукові погляди представників психолого-педагогічних досліджень, зазначимо, що професійний імідж майбутнього викладача ЗВО – це цілісний образ фахівця, сформований у свідомості майбутнього викладача, що вміщує загальні та фахові компетентності, високий рівень професіоналізму, педагогічної майстерності та сприяє створенню певного враження.

У процесі дослідження означеної проблеми виникла необхідність визначення педагогічних умов, які забезпечуватимуть успішне всебічне формування професійного іміджу майбутнього викладача ЗВО.

Грунтовне вивчення наукового доробку (Г. Євтушенко, В. Ісаченко, А. Коркішко, І. Приходько, Н. Прус, О. Христова та ін.) та попередні результати проведеного дослідження дозволяють висунути припущення, що ефективність формування професійного іміджу в майбутніх викладачів ЗВО буде досягнута за таких педагогічних умов: формування позитивної мотивації до розвитку професійного іміджу через збагачення змісту навчання додатковими іміджезорієнтованими знаннями; урізноманітнення процесу фахової підготовки майбутніх викладачів традиційними та інтерактивними формами й методами освітньої діяльності; використання ресурсу альтернативної освіти для формування професійного іміджу майбутнього викладача в позааудиторний час.

Розкриємо докладніше зміст педагогічної умови «використання ресурсу альтернативної освіти для формування професійного іміджу майбутнього викладача в позааудиторний час».

Оскільки професійний імідж викладача формується, розвивається та вдосконалюється під впливом багатьох чинників, потребує постійного оновлення, спираючись при цьому на іміджеву інформацію, отриману під час спеціальної підготовки ЗВО та на власний практичний досвід, вважаємо за доцільне використовувати альтернативну (інформальну та неформальну) освіту.

Відповідно до Закону України «Про освіту» кожен громадянин держави має право реалізувати «... право на освіту впродовж життя через формальну, неформальну та інформальну освіту. Держава визнає ці види освіти ...» (Закон України «Про освіту», 2019 (зі змінами 2021)). Неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/чи присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Інформальна освіта (самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване

здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською чи іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям (Закон України «Про освіту», 2019 (зі змінами 2021)).

Альтернативна освіта – це так звана форма опозиції наявній освітній системі, що керується положеннями, визначеними альтернативною педагогікою. Учені зазначають, що альтернативна освіта – це процес і результат засвоєння людиною систематичних знань, умінь і навичок, розвиток розуму та почуттів, формування світогляду та пізнавальних інтересів за межами конвенціональної системи шкільництва, що забезпечується нетрадиційними педагогічними формами, методами та видами контролю (Заболотна, 2013); це можливість прояснення траєкторій професійного входження людини в суспільство, вироблення індивідуальних маршрутів його розуміння (Жукова, 2019).

Сучасні науковці (О. Заболотна, П. Тирала та ін.) визначають такі передумови, які спричиняють розквіт освітньої альтернативності: демократизація освітнього процесу; плюралізм педагогічної рефлексії; відхід від тоталітаризму й статичності навчальних закладів (Заболотна, 2013).

Для підготовки компетентного, конкурентоспроможного викладача зі сформованим професійним іміджем необхідним є поєднання формальної та альтернативної освіти в навчальному процесі ЗВО. Така необхідність пояснюється тим, що «високий рівень академічних досягнень, продемонстрований здобувачем педагогічної спеціальності під час навчання в навчальному закладі, не гарантує його успішності в професійній діяльності» (Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти, 2018), упроваджується так зване «змішане» навчання, розуміючи під цим поєднання традиційної (формальної) форми навчання з дистанційною, онлайн навчання (особливо під час карантину).

Аналіз наукового доробку А. Вербицького, Л. Кондрашової, З. Курлянд, О. Малихіна, С. Яблокова та ін. щодо базових форм навчальної діяльності уможливив визначення таких форм та методів альтернативної освіти, як: неформальне навчання (навчальна діяльність академічного типу з елементами дослідницької діяльності (бінарні лекції, проблемні лекції, лекції-конференції, лекції-консультації, практичне заняття, побудоване за результатами попередньої дослідницької роботи здобувачів (дебати, обмін досвідом), інтегровані, міжпредметні семінари тощо); імітаційно-професійна діяльність (сюжетно-рольові, імітаційні та ділові ігри, тренінги та тренінгові вправи тощо), участь в олімпіадах, конкурсах, вікторинах, виступи на наукових студентських конференціях; інформальне навчання (навчальна діяльність дослідницького типу (реферування джерел з елементами дослідницької діяльності, здійснення курсового дослідження, робота над магістерським дослідженням); самостійна робота здобувачів (індивідуальна, групова, колективна під опосередкованим керівництвом викладача, повністю самостійна; підготовка до участі в олімпіадах, конкурсах, конференціях, написання рефератів, доповідей, есе, творчих робіт, підготовка повідомлень, портфоліо тощо) (Яблоков, 2018).

Отже, основними організаційними формами альтернативної освіти, що сприятимуть формуванню професійного іміджу викладача ЗВО, є: освітній туризм, стажування, спеціалізовані конференції, презентації, тренінги, семінари, онлайн-курси, студії, майстер-класи, творчі майстерні, круглі столи,

відеолекторії, користування мережевими бібліотеками, Інтернет-сервісами та цифровими ресурсами загальнокультурного характеру, гуртки, клуби, театри, діалогові групи, публічні дискурси, онлайн-навчання, дистанційне навчання, курси для підвищення іміджевої компетентності, «компенсаційні програми», спрямовані на особистісно-професійний розвиток людини (тренінги/семінари-тренінги/курси особистісного розвитку, ораторської майстерності, ефективного спілкування тощо).

Визначені форми альтернативної освіти насичуються діалогічними методами: дискусії (вільні, панельні, регламентовані, структуровані тощо) та дебати, кейс-навчання, моделювання проблемних ситуацій, портфоліо, читання, ігри (ділові, рольові, навчальні, організаційно-діяльнісні, виробничі, дослідницькі, проблемно-ділові, проєктувальні), консультації, симуляції професійних/соціокультурних процесів і явищ, інноваційні освітні технології (open-space/відкритий простір, майстерня майбутнього, world-cafe/світове кафе, peer-education/рівний навчає рівного тощо) (Павлик, 2017).

Для успішного розв'язання завдань формування професійного іміджу в майбутніх викладачів спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» використовували ресурс альтернативної освіти в позааудиторний час. Основним інструментом для цього є індивідуальна освітня траєкторія (персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання (Закон України «Про освіту», 2019 (зі змінами 2021)).

Для забезпечення формування професійного іміджу здобувачам було запропоновано розробити індивідуальний освітній маршрут (планування професійного зростання майбутнього викладача в умовах альтернативної освіти). Зазначимо, що навчання за індивідуальним освітнім маршрутом відбувалося в позааудиторний час, із використанням ІКТ, із самостійним вибором форм і методів (запропонованих викладачами та знайдених самостійно) навчання спрямованого на підвищення професійної та іміджевої компетентності, самоосвіту та саморозвиток тощо.

Розглянемо етапи роботи щодо створення індивідуального освітнього маршруту та навчання за ним для формування професійного іміджу:

1 етап. Вибір: 1) рішення щодо роботи за індивідуальним освітнім маршрутом; 2) вибір форм і методів навчання: онлайн семінар-тренінг «Імідж сучасного педагога», онлайн-тренінг «Імідж сучасного вчителя. Я крокую до майстерності», «Мотивація професійного зростання магістрантів», тренінг «Імідж сучасного викладача ЗВО», навчальний курс «Професійний імідж фахівця в галузі освіти» (система дистанційного навчання здобувачів (moodle) ДВНЗ «ДДПУ»), курси підвищення кваліфікації «Академічна доброчесність і наукова комунікація» (форма навчання: очна (із використанням дистанційних технологій) на базі ДВНЗ «ДДПУ»); ознайомлення з додатковою літературою: Імідж понад усе: книги, які треба прочитати успішній людині (віртуальний бібліограф) тощо.

2 етап. Робота: підбір індивідуальних завдань (запропонованих викладачами та знайдених самостійно здобувачем); навчання за індивідуальним освітнім маршрутом; домашні завдання; коригування завдань, методів роботи.

3 етап. Контроль: підсумкова діагностика; обговорення результатів навчання («круглий стіл»).

Для контролю реалізації індивідуального освітнього маршруту використовується портфоліо досягнень, у якому представлено: досягнення в освоєнні основної освітньої програми (освітня активність здобувача); досягнення в системі додаткової освіти (освітня активність здобувача); досягнення в науково-дослідній діяльності (науково-практична активність) (публікації в друкованих виданнях, участь конкурсах, науково-практичних конференціях, семінарах, тренінгах, наукових гуртках (проблемних групах), проєктах тощо); досягнення в суспільній і творчій діяльності (соціальна та творча активність). Крім того, у портфоліо досягнень може бути представлено комплект документів, який підтверджує досягнення здобувача: сертифікати, посвідчення, свідоцтва, дипломи; відгуки, подяки, грамоти; тези доповідей на конференціях, семінарах; ксерокопії друкованих праць здобувача.

Зауважимо, що в процесі реалізації цієї педагогічної умови широко застосовувалися й інші форми та методи альтернативної освіти: семінари «Технологія формування професійного іміджу викладача вищої школи», «Сучасний викладач у студентоцентристській моделі освітнього процесу університету», «Актуальні проблеми формування успішної особистості в сучасному освітньому просторі», «Іміджева позиція викладача як інструмент налагодження ефективної педагогічної взаємодії», «Позитивний імідж педагога – шлях до професійного успіху»; майстер-класи «Конфлікт. Пошук взаємних інтересів у процесі розв'язання конфліктів», «Як створити власний індивідуальний стиль», «Побудуй свій імідж», «Створюємо позитивний імідж» тощо; проєкти, спрямовані на формування іміджу освітнього закладу («Формування позитивного іміджу сучасного ЗВО); відеоуроки «Як знайти свій стиль: італійські технології»; онлайн-екскурсії: Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка, Музеї просто неба (Україна), Софіївський собор (Київ, Україна), Прогулянки містами, Віртуальні екскурсії в Україні тощо; онлайн-театри: українські театри онлайн.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, використання ресурсу альтернативної освіти в ЗВО є органічним і суттєвим доповненням освітнього процесу, що сприятиме реалізації завдань сучасної освіти, досягненню високих результатів навчальної діяльності, здійсненню особистісного та професійного розвитку майбутніх викладачів і реалізації визначених завдань щодо формування їхнього професійного іміджу.

Підсумовуючи, наголосимо, що роль фахової підготовки в процесі формування професійного іміджу майбутніх викладачів ЗВО має особливе значення та можлива за умов спеціально організованої позааудиторної роботи, ефективність якої залежатиме від спеціально створених педагогічних умов, які забезпечуватимуть розвиток педагогічної культури й професіоналізму, створять підґрунтя для подальшого саморозвитку та підвищення педагогічної майстерності, сприятимуть усвідомленню необхідності побудови професійного іміджу та організації цілеспрямованої діяльності щодо його формування.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Жукова, Г.В. (2019). Альтернативна освіта як предмет філософсько-освітнього дискурсу. Освітній дискурс. *Гуманітарні науки*, 12, 45–55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eddcsp_2019_12_6.

Заболотна, О. А. (2013). Теорія і практика альтернативної шкільної освіти у країнах Європейського Союзу: монографія. Умань : ФОП Жовтий.

Коркішко, А.В. (2018). Педагогічні умови формування професійного іміджу майбутніх магістрів педагогіки вищої школи (дис. канд. пед. наук). ДВНЗ «ДДПУ». Слов'янськ, Україна.

Митина, Л.М. (2004). Психология труда и профессионального развития учителя. URL:<https://www.twirpx.com/file/296369/>

Павлик, Н. (2017). Теорія і практика організації неформальної освіти молоді: Навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка.

Про вищу освіту (Закон України) від 01.01.2014 р. (зі змінами від 02.11.2021 р. № 1838-IX). Відомості Верховної Ради (ВВР), 2021, № 47, ст.384. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

Про освіту (Закон України) від 16.07.2019 № 10-р/2019. (зі змінами від 02.11.2021 р. № 1838-IX). URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/>

Яблоков, С. (2018). Інтеграція формального, неформального та інформального навчання в навчання англійської мови. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал*. А.А. Сбруєва, М.А. Бойченко, О.С. Антонова (Ред.). Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 1 (75), 106–123.

REFERENCES

Zhukova, H. V. (2019). Alternatyvna osvita yak predmet filosofsko-osvitnoho dyskursu. Osvitnii dyskurs [Alternative education as a subject of philosophical and educational discourse. Educational discourse]. *Humanitarni nauky*, 12, 45–55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eddcsp_2019_12_6 [in Ukrainian].

Zabolotna, O. A. (2013). *Teoriia i praktyka alternatyvnoi shkilnoi osvity u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu: monohrafiia* [Theory and practice of alternative school education in the European Union: a monograph]. Uman: FOP Zhovtyi [in Ukrainian].

Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» vid 01.01.2014 r. (zi zminamy vid 02.11.2021 r. № 1838-IX) [Law of Ukraine “On Higher Education” dated 01.01.2014 (as amended on 02.11.2021 № 1838-IX)]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*, 2021, 47, § 384. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].

Korkishko, A. V. (2018). Pedahohichni umovy formuvannia profesiinoho imidzhu maibutnikh mahistriv pedahohiky vyshchoi shkoly [Pedagogical conditions of forming professional image of future masters of pedagogy of higher school]. (Candidate's thesis). Sloviansk, Ukraina: DVNZ «DDPU» [in Ukrainian].

Mitina, L. M. (2004). *Psikhologiia truda i professionalnogo razvitiia uchitelia* [Psychology of labor and professional development of teachers]. URL: <https://www.twirpx.com/file/296369/> [in Russian].

Pavlyk, N. (2017). *Teoriia i praktyka orhanizatsii neformalnoi osvity molodi: Navchalnyi posibnyk [Theory and practice of non-formal education of youth: A textbook]*. Zhytomyr: Vyd-vo ZhD Uim. I. Franka [in Ukrainian].

Pro zatverdzhennia Kontseptsii rozvytku pedahohichnoi osvity [On approval of the Concept of development of pedagogical education]. *Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 16 lypnia 2018 r. № 776*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepcii-rozvitku-pedago-gichnoyi-osviti> [in Ukrainian].

Yablokov, S. (2018). Intehratsiia formalnoho, neformalnoho ta informalnoho navchannia v navchanni anhliskoi movy [Integration of formal, non-formal and informal learning in English language teaching]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii: naukovyi zhurnal, 1 (75)*, 106–123. Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті зазначено, що професійна підготовка майбутніх викладачів у закладі вищої освіти України займає особливе місце серед пріоритетних завдань сучасної освіти, бо вона спрямована на формування особистості педагога, що залишається головною дійовою особою її оновлення й удосконалення. Констатовано, що сучасна педагогіка постає перед необхідністю впроваджувати різноманітні форми й методи роботи зі здобувачами, спрямовані на формування професійного іміджу майбутнього педагога. Узагальнюючи наукові погляди представників психолого-педагогічних досліджень, зазначено, що професійний імідж майбутнього викладача ЗВО – це цілісний образ фахівця, сформований у свідомості майбутнього викладача, що вміщує загальні та фахові компетентності, високий рівень професіоналізму, педагогічної майстерності та сприяє створенню певного враження. Підкреслено, що ефективність формування професійного іміджу в майбутніх викладачів буде досягнуто за умови використання ресурсу альтернативної освіти в позааудиторний час. Виокремлено основні організаційні форми альтернативної освіти, що сприятимуть формуванню професійного іміджу викладача ЗВО: освітній туризм, стажування, тренінги, семінари, онлайн-курси, майстер-класи, відеолекторії, користування мережевими бібліотеками, Інтернет-сервісами та цифровими ресурсами загальнокультурного характеру, онлайн навчання, дистанційне навчання, курси для підвищення іміджевої компетентності тощо). Представлено етапи роботи щодо створення індивідуального освітнього маршруту та навчання за ним: 1 етап. Вибір: рішення щодо роботи за індивідуальним освітнім маршрутом, вибір форм і методів навчання; 2 етап. Робота: підбір індивідуальних завдань (запропонованих викладачами та знайдених самостійно здобувачем), навчання за індивідуальним освітнім маршрутом; домашні завдання, коригування завдань, методів роботи; 3 етап. Контроль: підсумкова діагностика, обговорення результатів навчання.

Ключові слова: професійний імідж майбутнього викладача, педагогічна умова, альтернативна освіта, заклад вищої освіти.